

Nr 344.

Av herr **Dickson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 180, angående organisationen av försvarsväsendets centrala förvaltning.*

Den centrala förvaltningen med avseende på krigsmateriel i egentlig mening, tygförvaltningen, ävensom intendenturförvaltningen föreslås i proposition nr 180 att, i likhet med vad nu är förhållandet, även framdeles bliva organiserade försvarsgrensvis. De tekniska förvaltningsmyndigheterna vid armén, marinen och flygvapnet äro för närvarande arméförvaltningens tygdepartement, marinförvaltningen och flygförvaltningen. Intendenturförvaltningen företrädes vid armén av ett särskilt ämbetsverk, arméförvaltningens intendenturdepartement, under det att densamma vid de båda andra försvarsgrenarna omhänderhaves av en avdelning inom den tekniska förvaltningsmyndigheten. Anledningen härtill är givetvis den, att arméns storlek och komplicerade sammansättning samt de särskilda betingelser, under vilka förvaltnings- och underhållstjänsten vid armén bedrives, nödvändiggjort intendenturförvaltningens förläggande till ett särskilt ämbetsverk. Ytterst bottnar detta alltså i samma förhållande, som givit sin prägel åt den skiljaktiga utformningen av de olika försvarsgrenarnas militära ledningsorgan, nämligen försvarsgrenarnas omfattning och sammansättning. Det synes då i och för sig knappast vara mer berättigat att söka åstadkomma en formell likhet mellan de olika försvarsgrensförvaltningarna än mellan de militära organen inom försvarsgrensledningarna.

Tyg- och intendenturdepartementens förvaltnings- och kompetensområden äro från varandra avgränsade och åtskilda, varigenom ytterst få ärenden kräva gemensam handläggning från deras sida. Däremot har vart och ett av dem betydligt större samarbete med framför allt civila departementet men även fortifikationsstyrelsen. Motsvarande förhållande kommer självfallet att bestå även efter genomförandet av den i propositionen föreslagna nya förvaltningsorganisationen.

Att en så bestämd avgränsning faktiskt råder mellan tyg- och intendenturförvaltningarnas områden, att något utrymme i organisationen icke finnes för en särskild gemensam chef, kommer även i propositionen till uttryck däri, att endera generalfälttygmästaren eller generalintendenten skulle förordnas såsom souschef för arméförvaltningen. I denna egenskap skulle han emellertid, enligt vad i propositionen framhålles, icke komma att fungera såsom förvaltningschef i egentlig mening, utan ärendena skulle handläggas — helt

naturligt för övrigt — på arméförvaltningens båda fackavdelningar. Souschefsbefattningen framstår sålunda som skäligen överflödig. Den kan därjämte bliva till direkt nackdel genom att utgöra en försenande mellaninstans vid ärendens handläggning och expediering. Den föreslagna anordningen synes huvudsakligen hava tillkommit av en önskan om att ernå en i själva verket endast formell likhet med organisationen vid de båda andra försvarsgrenarna. Det bör också bemärkas, att de båda myndigheter, vilka äga en direkt erfarenhet om förvaltningsverksamhetens innebörd och organisationens arbetssätt, nämligen arméchefen och arméförvaltningen, i sina remissyttranden över 1941 års förvaltningsutrednings förslag förordat, att den centrala förvaltningsorganisationen vid armén borde förläggas till två särskilda ämbetsverk, nämligen »arméns tygförvaltning» och »arméns intendenturförvaltning». Det vill synas, som om dessa myndigheters på praktiska erfarenheter grundade uttalanden borde tillerkännas särskilt vitsord. Det kan i detta sammanhang erinras om att 1930 års försvarskommission, som ävenledes förordade en dels för hela försvaret centraliserad, dels försvarsgrensvis ordnad förvaltning, för arméns vidkommande föreslog två skilda ämbetsverk för tyg- och intendenturförvaltningen.

Propositionens strävan att ernå den förut antydda formella likheten mellan organisationerna vid de tre försvarsgrenarna framträder även i det sätt, på vilket det särskilda civila organet föreslås inordnat inom arméförvaltningen. Sålunda avses inom arméförvaltningen en särskild, fristående civilbyrå, vilken enligt diagrammet å sid. 379 i propositionen skall lyda direkt under souschefen. Denna civilbyrås verksamhet blir emellertid, på samma sätt, som nu gäller beträffande civilbyråerna vid tyg- och intendenturdepartementen, knuten till de juridiska och administrativa ärendena vid arméförvaltningens båda fackavdelningar. Tydligt är att så måste bliva fallet, bland annat av den anledningen, att, såsom tidigare berörts, souschefen i arméförvaltningen ju icke kommer att utöva någon förvaltningsbefogenhet. Personalen å den gemensamma civilbyrån måste sålunda uppdelas och ställas till fackavdelningarnas förfogande, och civilbyrån såsom en under souschefen direkt lydande enhet kan knappast sägas existera i verkligheten. 1941 års förvaltningsutredning har som skäl för sitt ställningstagande till förmån för en för arméförvaltningen gemensam civilavdelning väsentligen framhållit, att i en dylik avdelning borde inordnas de för arméförvaltningen gemensamma organen för kassa- och ombudsmannaärenden. Enligt propositionen skola emellertid dessa ärenden omhänderhavas av den för hela försvaret gemensamma civilförvaltningen. Slutsatsen synes då närmast böra bli, att, då de skäl som väsentligen kunna andragas för en gemensam civilavdelning bortfallit, varje fackavdelning borde erhålla sin civilbyrå. Även på denna punkt hava de med organisationen och arbetsformerna förtrogna myndigheterna, nämligen arméchefen och arméförvaltningen, framhållit, att tyg- och intendenturdepartementen borde erhålla var sin civilbyrå. Det vill synas, som om

i propositionens organisationsförslag även i detta avseende vissa formella synpunkter hava tillmätts avgörande betydelse framför de erfarenhetsmässigt motiverade.

Namnen på arméförvaltningens underavdelningar föreslås ändrade från de nuvarande tyg- och intendenturdepartementen till respektive tyg- och intendenturavdelning. Såsom skäl härför anföres önskvärdheten av att undvika förväxling med statsdepartementen samt att ernå likhet med benämningarna inom de övriga försvarsgrensförvaltningarna. Vad det första av de anförda skälen beträffar, lär det dock knappast kunna göras gällande att de inom den militära centralförvaltningen vid armén sedan decennier förekommande benämningarna föranlett förväxlingar, så att det för den skull vore erforderligt att ändra de hävdvunna och inom försvaret inarbetade benämningarna. Vad det andra av de anförda skälen beträffar är detta av formell art men giver icke uttryck åt den reella innebörden. Den föreslagna tygavdelningens förvaltningsområde kommer ju att motsvara det nuvarande tygdepartementets, med den för samtliga försvarsgrensförvaltningar likartade ändring, som betingas av krigsmaterielverkets tillkomst. Motsvarighet kan icke sägas råda med t. ex. marinförvaltningens vapenavdelning, vilken ju närmast motsvarar den underavdelning inom tygdepartementet (tygavdelningen), som handlägger ärenden rörande vapen och ammunition. Den föreslagna namnändringen synes därför vara mindre ändamålsenlig. Därtill kommer att i det praktiska arbetet förväxlingar lätt kunna uppstå, då t. ex. inom arméinspektionen redan finnes en tygavdelning, vilken dock varken till omfattning eller ämbetsuppgift på något sätt är jämförbar med den centrala förvaltningsmyndigheten.

På grund av vad som anförts föreslås att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 180 måtte besluta,

att den centrala förvaltningsorganisationen vid armén skall omfatta två ämbetsverk förslagsvis benämnda »arméns tygförvaltning» och »arméns intendenturförvaltning»

eller, därest kollektivnamnet arméförvaltningen alltjämt anses böra bibehållas, att denna förvaltningsmyndighet skall sammansättas av tygdepartementet och intendenturdepartementet med i vart och ett av dem ingående civilbyrå.

Stockholm den 10 april 1943.

James I. A. Dickson.